

Pressekonferanse 5. april 1990
Statsminister Jan P. Syse

Med forbehold om
om endringer under
fremføringen.

På denne pressekonferansen vil jeg særlig sette søkelyset på den økonomiske og utenrikspolitiske situasjon midtveis i sesjonen.

1990 skal bli det året vi snur flere års stagnasjon til ny oppgang. For et par uker siden leste jeg følgende rapport i Dagens Næringsliv:

"Seier til Norge 11-0, og det på bortebane. 11 av de ledende finanshus i London er krystallklare i sin vurdering av de skandinaviske aksjemarkedene: Sats på Oslo Børs! De legger vekt på stabiliteten i den norske regjering, samt gode tider for skipsfart og for olje. Norske aksjemeglere, som til daglig opplever utlandets interesse av norske aksjer, er ikke det minste overrasket over denne vurderingen."

En bedrøvelig negativ utvikling på arbeidsmarkedet siden 1987 kan stanse opp - og etterhvert snu i positiv retning. Flere kritiske forhold er i ferd med å falle på plass:

- Et strammere økonomisk opplegg fikk flertall i fjor høst. Og følges av Regjeringen utover i året.
- Prisstigningen har utviklet seg mer moderat enn ventet.
- Det går mot at vi lykkes i den krevende oppgave å oppheve en lønnslov uten ny lønnsekspløsjon. Det er først og fremst en honnør til partene i arbeidslivet, men et økonomisk opplegg som ga plass for større skattelette og som la til rette for lav prisstigning og moderat rentenivå var meget viktige rammebetingelser.
- En tid rundt månedsskiftet februar/mars lå den norske renten nede på gjennomsnittet av våre konkurrenters

nivå. Siden har det igjen blitt en rentemargin i vår disfavør. Det er flere forhold bak dette. Men opposisjonspartiene i Stortinget har fra slutten av februar vært aktive med å understreke at de vil sprengte budsjetttrammen - koste hva det koste vil.

Likevel skal vi se "lyspunktene": Rentene i vårt naboland Sverige går oppover og oppover. I løpet av 1989 og 1990 vil vi forbedre konkurranseevnen i forhold til Sverige med ca. 10 pst. Det er tross alt vår viktigste handelspartner.

Nå har vi mulighet til å komme i økonomiens 1. divisjon. Dit kommer vi først om vi holder hodet kaldt og budsjettet i kurs gjennom hele 1990 og inn i 1991.

Hva vil Regjeringen? Svært mye. Jeg tror ikke alle er helt klar over det ennå. Men vi strammet inn det fremlagte budsjettet i fjor høst med mer enn noen annen ny regjering har gjort før oss. Vi har bundet oss selv til å holde budsjetttrammene - de senere år har tilleggsbevilgningene utgjort veritable budsjetter i seg selv. Det skal ikke vi ha noe av. Vi har senket skattene, og skal senke dem ytterligere. Vi skal selge statseiendom for inntil en milliard kroner i år - første kaus var Raufoss Ammunisjonsfabrikker.

Tv2 er et annet eksempel. Plutselig har vi flertall for et privat, reklamefinansiert, frittstående alternativ til NRK. Så sent som ifjor var Arbeiderpartiet og mellompartiene enige om at det skulle ikke være andre lyder enn Marienlyst.

Vi har lagt lønnsloven bak oss, og vi har fått et tariffoppgjør uten staten som ekstra deltaker. I dag er alle plutselig tilhengere av at vi har gjenopprettet normale tilstander.

For noen få måneder siden var de fleste forferdet ved tanken. Der ligger faren ved reguleringslover - de får

friheten til å se farlig ut!

Vi avvikler valutareguleringene, og liberaliserer det innenlandske kredittmarkedet. Vi styrker tilførselen av risikokapital til næringslivet. Vi foreslår å ta Staten ut av bankenes styrende organer.

Vi arbeider med en omfattende skatteomlegging.

Budsjettet, kostnadsutviklingen som følge av lønnsoppgjøret og pris- og renteutviklingen er viktige indikatorer på vår økonomiske konkurransekraft. Men jeg vil benytte anledningen til å varsle at Regjeringen i løpet av våren vil fremme eller varsle reformer på flere områder som ledd i et mer omfattende strukturprogram. For å bringe norsk kostnadsnivå ned, avkastning på investeringer og konkurransevne - bredt definert - opp. Bare på den måten kan vi henge med i den rivende utvikling som nå skjer i EF og i Øst-Europa - det nye europeiske stormarked.

Det viktigste for regjeringen innenriks er imidlertid å føre en stram økonomisk kurs slik vi la opp den økonomisk-politiske strategi i vårt første budsjettforslag for Stortinget. Og den ligger fast. Den følges. Og den får oppslutning.

Det er vanskelig å tro at det er slik når man leser avisene. Man skulle tro Regjeringen gikk på nederlag etter nederlag. Jeg har derfor sett etter hvordan vår regjering praktiserer sin økonomiske politikk. I de tre første måneder i 1986 ble det fremmet tilleggsbevilgninger (inkl. utvidete lånerammer) på tilsammen 2,1 mrd. kroner. I 1987 var tallet 1,6 mrd. kroner, i 1988 8,4 mrd. kroner og i 1989 3,7 mrd. kroner.

De tre første måneder i år, løp tilleggsbevilgningene opp i ca 0,5 mrd. kroner.

Nå er ikke alle tallene like sammenliknbare, særlig ikke

1988 hvor både lønnsoppgjør og pensjonistoppgjør ble avsluttet i 1.kvartal. Men tallene er åpenbart preget av to forhold: Regjeringen fører stram kurs. Og: Det har ikke vært nødvendig å endre retningen.

Men når regjeringspartiene makter dette i fellesskap, må man heller ikke forundres over at man forsøker å skape flertall for denne linje i Stortinget. Nå svekkes utgiftssiden med ca 200 mill. kroner og inntektssiden med ca 500 mill. kroner ved voteringene over eldrepacken i dag. Utviklingen i rentemarkedet tilsier ikke eksperimenter med den økonomiske politikken i form av overbudspolitik - uansett hvor gode formålene ser ut i det enkelte øyeblikk. Både lønsmottagere, fiskere og trygdede vil tape den dagen rentene sprenger seg i vei oppover:

Vi sa i salderingsproposisjonen at situasjonen på arbeidsmarkedet ville være vanskelig også i 1990. De siste tallene bekrefter dette. Likevel later stigningen nå til å ha kulminert. Ledigheten har gått klart ned siden januar, men korrigert for sesongsvingninger, er tallene omlag stabile. Det positive er likevel tallet ledige plasser: Dette var ved utgangen av mars 22.500, en økning på 6.000 siden mars i fjor. For femte måned på rad økte antallet ledige plasser.

Investeringene i industrien tar seg nå opp. Det er et første mulig tegn til en bedre utvikling også her. Mulighetene er så absolutt til stede i norsk økonomi. Med denne Regjeringen!

Sist gang vi var samlet her - rett før Jul - var Ceacescu i ferd med å falle i Romania. Nå rettes våre øyne først og fremst mot de baltiske stater. Vi støtter de baltiske republikkene i deres kamp for uavhengighet. Vi tar avstand fra enhver bruk av makt og sanksjoner. Løsninger må - og kan bare - finnes gjennom dialog og forhandlinger. Dette har vi gjentatte ganger - og i klare ordelag gjort klart overfor russerne.

I forrige uke ba Regjeringen de sovjetiske myndigheter om ikke å begrense journalisters adgang til og arbeidsvilkår i Litauen. Vi må ikke få en ny Berlin-mur rundt Litauen. De siste par dagene har vi beveget oss nærmere en nyhetsblokade. Dette er svært alvorlig.

Regjeringen vil sterkt oppfordre sovjetiske myndigheter til å snarest oppheve de tiltak som nå er iverksatt.

Norge har de siste ukene stått i første rekke i vårt syn på hendelsene i Litauen. Vi har overfor våre venner og allierte gitt uttrykk for vårt ønske om en klarere og samlet vestlig reaksjon. Derfor er vi meget tilfreds med den markering som i går ble gitt av utenriksminister Baker overfor hans sovjetiske kollega.

Vi ønsker meget sterkt en videreføring av den positive utvikling vi har opplevet de siste årene i Øst/Vest-forholdet. Men vi må gjøre det klart at disse resultatene er kommet nettopp fordi Sovjet-Unionen entydig har valgt en politikk basert på dialog og konstruktive forhandlinger. Videre fremgang vil være uløselig knyttet til at Sovjet-lederne står fast ved en slik kurs. Det ville være et alvorlig feilgrep dersom de vestlige land ikke gir klart og tydelig uttrykk for dette syn.

La meg tilføye at Norge nå vil kartlegge mulighetene for et sterkere samarbeid med de baltiske republikkene, - bl.a. om kultur, økonomi og handel.

Vi tar sikte på å utveksle delegasjoner i nær fremtid for å drøfte disse spørsmålene. Samtidig har de tre regjeringspartiene - gjennom aksjonen Gi demokratiet en sjanse i Øst - nå invitert Litauens statsminister til å besøke Norge.

Den siste tiden har vi også opplevet en stadig mer omfattende debatt om norsk Europa-politikk. Det er en gledelig utvikling. Vi trenger en slik debatt.

Fremskrittspartiet forsøker å fremstille seg som pådriver i spørsmålet om norsk EF-medlemskap. Fremskrittspartiets holdning kan best sammenlignes med å gå på frierfötter uten å ha helt bestemt seg om man ønsker ekteskap. Eller for å si det på en annen måte: Man kan ikke både være pådriver og gå rundt grøten på samme tid. En slik holdning er rett og slett ikke troverdig.

Enkelte har også spekulert i hvor lenge Regjeringen kan bli sittende p.g.a. EF-saken. La meg slå fast at Regjeringen sitter trygt. Den akter å innlede formelle forhandlinger med EF - innenfor EFTA/EF-prosessen - i løpet av mai/juni. Og den samme regjeringen har til hensikt å undertegne en EØS-avtale trolig en gang i løpet av våren 1991.

Jeg vil gjerne understreke at EFTA/EF-sporet ligger fast. Selv om Høyre mener at det representerer det nest beste alternativet må dette sporet føres til sin avslutning. Og la meg understreke; det arbeid vi nå gjør med å skape et felles regelverk for økonomisk virksomhet i et 18-lands Europa - det er nødvendig og nyttig arbeid. Så lenge medlemskap ikke er noe alternativ kan vi, uten en EØS-avtale, risikere å ende opp med et dårligere forhold til EF enn noe annet europeisk land, med unntak av enkelte øst-europeiske.

Men det blir også stadig klarere at vårt forhold til EF - selv idag - ikke kan ivaretas gjennom EFTA/EF-prosessen alene. La meg nevne to eksempler:

-Det er behov for å utvide den utenrikspolitiske dialogen mellom EF og Norge. Dette temaet drøftet jeg med Delors under mitt besøk i Brussel i slutten av januar. Det vil også stå sentralt i mine samtaler med Irlands stats-

-Det er behov for å utvide den utenrikspolitiske dialogen mellom EF og Norge. Dette temaet drøftet jeg med Delors under mitt besøk i Brussel i slutten av januar. Det vil også stå sentralt i mine samtaler med Irlands statsminister i Dublin rett over påske. Vi arbeider nå med konkrete forslag til hvordan kontaktene på dette feltet kan styrkes og gjøres mer regelmessige.

-Det andre området jeg vil nevne gjelder miljøvern. I forrige uke ble EF-landene enige om statuttene for et Europeisk Miljøvernbyrå. Det er Regjeringens syn at Norge snarest mulig må slutte seg til dette byrået. Vi tar nå kontakt med EF med dette siktemål.

Jeg vil gjerne også føye til et ord om arbeidet her hjemme. Regjeringen har nylig offentliggjort en bredt anlagt statusrapport om EFTA/EF-prosessen. Denne er en viktig del av vårt arbeid for å sikre størst mulig åpenhet og informasjon om dette arbeidet. I dag kan jeg meddele at planleggingen av et EF informasjonskontor nå er avsluttet. Vi skal nå - sammen med Norges Eksportråd - gå i gang med den konkrete opprettelsen, med sikte på at kontoret skal tre i funksjon fra september måned. Dette kontoret skal hjelpe norske bedrifter i deres fremtidige arbeid på EF-markedet.